

Narrative, Self, and Self-Representation: Paul Ricoeur's Hermeneutic Analysis in Consciousness and Identity Studies

Ehsan Panahbar

PhD holder from the Department of English Language and Literature, Faculty of Foreign Languages, University of Isfahan, Isfahan, Iran
Email: epanhabr@gmail.com
ORCID: 0009-0007-5382-5486

Abstract

This study aims to analyse the role of narrative in the formation of the "self" and "self-representation" within the framework of Ricoeur's narrative identity theory, comparing it with the perspectives of Dennett and Taylor to elucidate its position in consciousness and identity studies. The research employs a mixed approach, integrating conceptual analysis, hermeneutic critique, and comparative methods. Data were collected from Ricoeur's primary works (especially *Time and Narrative*, *Oneself as Another*) and those of other philosophers, supplemented by credible academic sources up to 2025. Analysis was conducted using deductive and inductive reasoning. Ricoeur's theory conceptualizes the "self" as a dynamic, narrative entity shaped through the mimesis process (prefiguration, configuration, refiguration) and idem/ipse distinction. Emphasizing temporality and social interaction, it diverges from individualistic and cognitive approaches, aligning more closely with Taylor's cultural frameworks. By systematically comparing Ricoeur's theory with competing perspectives, this study addresses a gap in comparative analysis within philosophy of mind, offering an interdisciplinary framework applicable to narrative psychology and literary studies. Ricoeur's narrative identity theory provides a comprehensive understanding of the "self," bridging hermeneutics and phenomenology. However, it requires integration with empirical and non-linguistic approaches to fully capture human experience, paving the way for future research in philosophy of mind and interdisciplinary fields.

Keywords: Narrative identity, self, self-representation, Paul Ricoeur, mimesis, consciousness, philosophy of mind

in press

Narrative, Self, and Self-Representation: Paul Ricoeur's Hermeneutic Analysis in Consciousness and Identity Studies

Ehsan Panahbar

PhD holder from the Department of
English Language and Literature,
Faculty of Foreign Languages,
University of Isfahan, Isfahan, Iran
Email: epanhabr@gmail.com

[ORCID: 0009-0007-5382-5486](https://orcid.org/0009-0007-5382-5486)

1. Introduction

The question of the “self”—and how it is formed, maintained, and represented—is a central concern in contemporary philosophy of mind, phenomenology, and hermeneutics. A fundamental question is whether the self is a fixed and independent entity or whether personal identity emerges dynamically through temporality, experience, language, narrative, and social relations. Contemporary approaches increasingly emphasize the historical, interpretive, and mutable character of identity. Through his theory of “narrative identity,” Paul Ricoeur seeks to reconcile the continuity of personal identity with the transformations individuals undergo throughout life. By narrating and reinterpreting their experiences, individuals connect disparate life events and construct a meaningful understanding of themselves. Narrative, therefore, is not merely a medium for expressing experience but also plays a constitutive role in the formation of identity. This study examines the relationship among narrative, the self, and self-representation in Ricoeur's hermeneutics and compares his account with those of Daniel Dennett and Charles Taylor.

Research Question(s)

The central research question is: How does narrative contribute to the formation of personal identity and self-representation within Ricœur's hermeneutic theory, and how does this account compare with the approaches of Dennett and Taylor? The study also asks whether personal identity can be adequately explained without considering temporality, narrative, language, and social context.

2. Literature Review

Studies of the self and personal identity have approached the issue from philosophical, cognitive, and social perspectives. Dennett (1991) analyses the self in relation to mental and cognitive processes rather than as a fixed substance. Ricœur (1983-1985/1990), by contrast, reconstructs identity within a hermeneutic framework centred on narrative, interpretation, and temporality. Taylor (1989) emphasizes the role of cultural and social frameworks and shared values in identity formation. Ricœur's account therefore converges with Taylor's attention to the social and cultural dimensions of identity while differing substantially from Dennett's cognitively oriented approach. Despite these contributions, the relationship among narrative, the self, and self-representation, particularly in a comparative analysis of Ricœur, Dennett, and Taylor, requires further examination. This study addresses this theoretical gap.

3. Methodology

This qualitative and theoretical study employs conceptual analysis, hermeneutic critique, and comparative analysis. Its primary sources include Ricœur's *Time and Narrative* (1983-1985) and *Oneself as Another* (1990), together with relevant scholarship in philosophy of mind, personal identity, and hermeneutics. Dennett's and Taylor's approaches are examined to establish the comparative framework. Deductive and inductive reasoning are used to analyse Ricœur's central

concepts and identify the similarities, differences, and limitations of the approaches under consideration.

4. Results

The findings indicate that, for Ricœur, the self is neither fixed nor predetermined but takes shape through narration and interpretation. The concept of mimesis is central to this process and comprises three stages: prefiguration, configuration, and refiguration. In prefiguration, human experience is situated within a meaningful world and a network of actions and values. In configuration, narrative organizes disparate experiences into a coherent plot. In refiguration, the narrative is reinterpreted through its encounter with the reader or audience and the lived world, potentially transforming the individual's understanding of self and world. Narrative thus contributes actively to the production and reconstruction of meaning and identity.

The distinction between *idem* and *ipse* further explains the relation between continuity and change. *Idem* refers to sameness and continuity, whereas *ipse* concerns maintaining oneself as oneself amid the transformations of life. Ricœur consequently moves beyond the opposition between stability and change: although individuals change over time, they can still understand themselves as the same person. Narrative mediates between these dimensions by integrating disparate life events into a meaningful configuration.

The findings also indicate that self-representation is not simply a reflection of a pre-existing self. Rather, individuals formulate and interpret their identities through narrative. Self-representation is therefore inseparable from meaning-making and develops within social contexts shaped by language, values, relationships, and shared horizons

of meaning. In organizing personal experience, individuals simultaneously interpret their position within the social world.

5. Discussion

The comparison with Dennett shows that although both approaches reject the self as a strictly fixed substance, they emphasize different dimensions of its constitution. Ricœur places narrative, interpretation, and temporality at the center of identity, whereas Dennett gives greater emphasis to mental and cognitive processes. Taylor, meanwhile, stresses cultural frameworks, social values, and shared meanings, thereby converging with the social and interpretive dimensions of Ricœur's account. However, Taylor may give less attention to certain micro-level dynamics and individual agency, while Ricœur's theory could benefit from greater attention to historical and institutional structures and relations of power.

6. Conclusion

Ricœur's theory of narrative identity provides a dynamic and interpretive account of the self and personal identity. Identity is understood not as a fixed substance but as an ongoing process of narrating, interpreting, and reinterpreting experience. The three stages of mimesis show how experience is situated within the lived world, organized through narrative, and subsequently reinterpreted through its encounter with readers and lived experience. Self-representation consequently becomes part of the formation and reconstruction of identity rather than merely a reflection of an already constituted self.

Ricœur's theory also offers a productive bridge between hermeneutics and phenomenology and has implications for the philosophy of mind, personal identity, narrative psychology, and literary studies. Nevertheless, its strong reliance on language and narrative leaves certain non-linguistic dimensions of experience and cognitive processes comparatively underexplored. Its relationship to empirical findings in

cognitive science and psychology therefore warrants further investigation. Overall, the study argues that narrative is not merely a means of recounting life but a fundamental mechanism through which fragmented experiences are organized into meaningful configurations, and continuity is established within personal identity. Through narrative, individuals interpret their experiences, connect past and present, and continually reconstruct their understanding of themselves.

Keywords: Narrative identity, self, self-representation, Paul Ricoeur, mimesis, consciousness, philosophy of mind

Zawidzki, T. W. (2007). *Dennett*. Oneworld Publications.

روایت، خود، و خودبازنمایی: تحلیل هرمنوتیکی پل ریکور در مطالعات آگاهی و هویت

دانش آموخته دکتری گروه زبان و ادبیات انگلیسی، دانشکده زبان های خارجی،

دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران

رایانامه: epanhabr@gmail.com

ارکید: 0009-0007-5382-5486

احسان پناهبر

چکیده

این پژوهش به تحلیل نقش روایت در شکل‌گیری «خود» و «خودبازنمایی» در چارچوب نظریه هویت روایی پل ریکور و مقایسه آن با دیدگاه‌های دنت و تیلور می‌پردازد تا جایگاه این نظریه در مطالعات آگاهی و هویت روشن شود. پژوهش از رویکردی ترکیبی شامل تحلیل مفهومی، نقد هرمنوتیکی و مقایسه‌ای بهره می‌برد. داده‌ها از آثار اصلی ریکور (به ویژه *زمان و روایت*، *خود به مثابه دیگری*) و فیلسوفان دیگر، همراه با منابع علمی معتبر تا سال ۲۰۲۵ گردآوری شده‌اند. تحلیل‌ها با استفاده از استدلال‌های قیاسی و استقرایی انجام گرفته است. نظریه ریکور مفهوم «خود» را در تعامل اجتماعی و تاریخی معنا می‌بخشد که از طریق فرآیند محاکات (پیش‌پیکربندی تجربیات خام، پیکربندی روایی، بازپیکربندی تفسیری) و تمایز همان‌بودگی (ثبات ویژگی‌ها) و خودبودگی (زمان‌مندی، تعهد و خودآگاهی) شکل می‌گیرد. این نظریه با تأکید بر زمان‌مندی و تعامل اجتماعی، از دیدگاه‌های فردگرایانه و شناختی متمایز و به چارچوب‌های فرهنگی نزدیک‌تر است. این پژوهش با مقایسه نظام‌مند نظریه ریکور با دیدگاه‌های رقیب، خلأ تحلیل تطبیقی در فلسفه ذهن را پر کرده و چارچوبی میان‌رشته‌ای برای فهم هویت ارائه می‌دهد که در روان‌شناسی روایی و مطالعات ادبی کاربرد دارد. نظریه هویت روایی ریکور، با تلفیق هرمنوتیک و پدیدارشناسی، درک نسبتاً جامعی از مفهوم «خود» ارائه می‌دهد، اما نیازمند تکمیل با رویکردهای تجربی و

غیرزبانی است. این چارچوب، زمینه‌ساز پژوهش‌های آینده در فلسفه ذهن و علوم انسانی است.

کلیدواژه‌ها: هویت روایی، خود، خودبازنمایی، پل ریکور، محاکات، آگاهی، فلسفه ذهن

in press

۱. مقدمه

از دیرباز، مفهوم پیچیده‌ی "خود" و چگونگی بازنمود آن در گستره‌ی آگاهی، کانون توجه و تأملات اساسی در فلسفه ذهن، پدیدارشناسی و فلسفه روایت بوده است. پرسش بنیادین «ما کیستیم؟» و نحوه‌ی ادراک و فهم «خود» در بستر تجربه‌های زیسته و تعاملات پیچیده‌ی اجتماعی، نه تنها در حوزه‌ی فلسفه، بلکه در رشته‌های روان‌شناسی، علوم شناختی و مطالعات ادبی نیز جایگاهی ممتاز و حائز اهمیت یافته است. در فلسفه ذهن، «خود» اغلب به مثابه‌ی مرکز ثقل آگاهی یا سوژه‌ای متفکر و تأمل‌کننده در نظر گرفته می‌شود، در حالی که در فلسفه روایت، «خود» موجودیتی پویا و سیال تعریف می‌شود که از طریق فرآیند مداوم داستان‌سرایی و روایت‌پردازی شکل می‌گیرد و تکامل می‌یابد.

در این میان، پل ریکور، فیلسوف نامدار هرمنوتیک فرانسوی، با ارائه نظریه‌ی بدیع هویت روایی^۱، چارچوبی نوآورانه و نسبتاً جامع برای فهم این مفاهیم بنیادین عرضه کرده است. ریکور در آثار برجسته‌ی خود، نظیر *زمان و روایت*^۲ (۱۹۸۳-۱۹۸۵) و *خود به مثابه دیگری*^۳ (۱۹۹۰)، این استدلال محوری را مطرح می‌کند که «خود» نه جوهری ثابت و ازلی، یا حقیقتی متافیزیکی، بلکه موجودیتی پویا و در حال شدن است که به واسطه‌ی فرآیند پیچیده‌ی روایت و تعامل مستمر با دیگران قوام و معنا می‌یابد. این رویکرد بدیع، با امتزاج و تلفیق رویکردهای هرمنوتیکی و پدیدارشناختی، پلی استوار میان سنت‌های فلسفی قاره‌ای و تحلیلی ایجاد می‌کند و امکان بررسی و تحلیل آگاهی و هویت را در بستری زمان‌مند، تاریخی و اجتماعی فراهم می‌سازد.

پرسش محوری پژوهش از این قرار است: روایت، در مقام سازوکاری هرمنوتیکی، چگونه به شکل‌گیری و قوام «خود» و «آگاهی» یاری می‌رساند؟ و این فرآیند پیچیده، چگونه با نظریه‌های رقیب در فلسفه ذهن، از جمله دیدگاه‌های دنیل دینت و چارلز تیلور، قابل مقایسه و ارزیابی است؟

اهمیت بررسی نقش روایت در ساخت «خود» و آگاهی از آن روست که این مفاهیم در مرکز مباحثات فلسفی هویت، اخلاق و شناخت قرار دارند، حال آنکه ادبیات موجود یا بر جنبه‌های شناختی (دینت) یا پدیدارشناختی (هوسرل) متمرکز مانده و بُعد روایی را مغفول گذاشته است. نظریه هویت روایی ریکور، با تلفیق هرمنوتیک و پدیدارشناسی، پلی میان فلسفه تحلیلی و قاره‌ای می‌زند و کاربردهای میان‌رشته‌ای در روان‌شناسی روایی، جامعه‌شناسی و مطالعات ادبی دارد، اما هنوز مقایسه نقادانه جامعی با دیدگاه‌های رقیب نیافته است.

هدف پژوهش تحلیل نقش روایت در «خود» و «خودبازنمایی» در چارچوب فلسفه ذهن ریکور است. اهداف اختصاصی عبارتند از:

- تبیین مفاهیم کلیدی (همان‌بودگی/خودبودگی، محاکات، خودبازنمایی).
- مقایسه نقادانه با دینت و تیلور.
- ارزیابی قوت‌ها و محدودیت‌های رویکرد ریکور.

¹ Self

² Identité narrative

³ Temps et Récit

⁴ Soi-même Comme un Autre

۲. مرور پیشینه

مفهوم «خود» در طول تاریخ فلسفه از زوایای گوناگون مورد بررسی و مذاقه قرار گرفته است. در فلسفه کلاسیک، رنه دکارت (۱۶۴۱/۲۰۱۷) «خود» را جوهری متفکر^۵ تعریف کرد که وجودش از طریق تأمل درونی و استدلال مشهور "می‌اندیشم، پس هستم" اثبات می‌شود. این دیدگاه، که بر خودآگاهی لحظه‌ای و مستقل از جهان مادی تأکید می‌ورزد، در قرون بعد مورد انتقادات جدی قرار گرفت. مثلاً، مارتین هایدگر (۱۹۹۷) از مفهوم «جهان» در فلسفه دکارت به شدت انتقاد می‌کند. هایدگر معتقد است دکارت جهان را به امتداد و ابژه‌ای قابل دستکاری تقلیل و آن را در اختیار سوژه قرار داده است. این نگرش موجب شده جهان به تصویر و منبعی برای فناوری تبدیل شود و زمینه را برای نیست‌انگاری فناوریانه فراهم کند (Heidegger, 1977: سیدی و حیدری، ۱۳۹۵).

جان لاک (۱۶۹۰/۲۰۰۸)، با رویکردی تحلیلی‌تر، هویت شخصی را به تداوم آگاهی و حافظه وابسته دانست و استدلال کرد که «خود» از طریق پیوستگی و تداوم تجربه‌های ذهنی تعریف و مشخص می‌شود. به عبارت دیگر، شخص تا جایی همان فرد باقی می‌ماند که بتواند خاطرات و تجربیات گذشته‌ی خود را به خاطر آورد و به آنها آگاهی داشته باشد (Locke, 2008). این رویکرد تحلیلی و فردمحور، با تأکید بر حافظه و آگاهی، نقطه‌ی عطفی در فلسفه‌ی ذهن بود و تأثیر عمیقی بر اندیشمندان بعدی گذاشت. با این حال، از همان ابتدا نیز مورد انتقاد قرار گرفت. یکی از مهم‌ترین انتقادات، نادیده گرفتن جنبه‌های اجتماعی و تاریخی هویت است. منتقدان استدلال می‌کنند که لاک با تقلیل هویت شخصی به حافظه و آگاهی فردی، نقش روابط اجتماعی، فرهنگ و تاریخ را در شکل‌گیری هویت انسان نادیده گرفته است (Forstrom, 2010).

در سنت فلسفه قاره‌ای، ادموند هوسرل (۱۹۱۳/۲۰۱۲)، با بنیان نهادن پدیدارشناسی^۶، مفهوم «خود» را در مقام سوژه‌ای تأمل‌کننده در جریان سیال آگاهی بررسی کرد. او از طریق "تقلیل پدیدارشناختی"^۸ به تحلیل ساختارهای بنیادین تجربه‌ی ذهنی همت گماشت، اما کمتر به نقش تعیین‌کننده‌ی زمان و روایت در ساخت و شکل‌گیری هویت توجه نشان داد.

در مقابل، هایدگر (۱۹۲۷) در اثر سترگ هستی و زمان^۹، «خود» را موجودیتی زمان‌مند و درگیر با جهان هستی (دازاین^{۱۰}) تعریف کرد که هویتش در بستر وجود تاریخی و در تعامل با هستی شکل می‌گیرد و معنا می‌یابد. این دیدگاه، اگرچه به اندیشه‌های ریکور نزدیک است، بر روایت به مثابه سازوکاری صریح و مشخص تمرکز ندارد. در فلسفه معاصر، دینت (۱۹۹۱) با ارائه نظریه‌ی مرکز ثقل روایی^{۱۱}، این استدلال را مطرح کرد که «خود» ساختاری روایی است که از داستان‌هایی که درباره‌ی خودمان می‌گوییم، پدید می‌آید و قوام می‌یابد. این دیدگاه با نظریه‌ی ریکور همپوشانی‌هایی دارد، هرچند دینت «خود» را توهمی شناختی^{۱۲} در نظر می‌گیرد، در حالی که ریکور بر واقعیت اخلاقی و اجتماعی «خود» تأکید می‌ورزد (توکلی شاندیز، ۱۳۹۸).

⁵ Res cogitans

⁶ Cogito, ergo sum

⁷ Phenomenology

⁸ Epoché

⁹ Sein und Zeit

¹⁰ Dasein

¹¹ Narrative center of gravity

¹² Cognitive illusion

چارلز تیلور (۱۹۸۹) نیز در کتاب *سرچشمه‌های خود*^{۱۳}، مفهوم «خود» را موجودیتی هرمنوتیکی معرفی می‌کند که از طریق گفت‌وگو و تعامل با چارچوب‌های فرهنگی و ارزش‌های اجتماعی شکل می‌گیرد و معنا می‌یابد. این دیدگاه نیز به اندیشه‌های ریکور نزدیک است، اما کمتر به نقش روایت به عنوان سازوکار اصلی و کانونی ساخت هویت می‌پردازد.

البته نظریه هویت روایی فراتر از فلسفه، مکتب گسترده‌ای را در اخلاق و مطالعات ادبی شکل داده است که فیلسوفان و نظریه‌پردازان متعددی در آن مشارکت داشته‌اند. آلدیر مک‌این‌تایر در کتاب *پس از فضیلت*^{۱۴} (۱۹۸۱) نقش سنت‌های اخلاقی و «زندگی داستانی» را در شکل‌گیری هویت برجسته می‌کند و هویت را بدون پیوند با روایت‌های تاریخی و اخلاقی ناقص می‌داند (MacIntyre, 1981).

ریچارد رورتی نیز در کتاب *پیشامد، بازی و همبستگی*^{۱۵} (۱۹۸۹) روایت را ابزاری پراگماتیستی برای بازسازی خود در بستر گفت‌وگوهای اجتماعی و فرهنگی می‌بیند و بر انعطاف‌پذیری تفسیری هویت تأکید دارد (Rorty, 1989). مارتا نوسوم در کتاب *دانش عشق: تأملات ادبی در فلسفه و ادبیات*^{۱۶} (۱۹۹۰) روایت را ظرفیت همدلی اخلاقی و تخیل برای فهم هویت دیگران و خود معرفی می‌کند و آن را برای قضاوت اخلاقی ضروری می‌شمارد (Nussbaum, 1990).

آیریس مرداک، فیلسوف و رمان‌نویس، در *آتش و خورشید*^{۱۷} (۱۹۷۷) و رمان‌هایی چون *دریا، دریا*^{۱۸} (۱۹۷۸)، روایت را وسیله‌ای برای کشف کمال اخلاقی و روانی هویت معرفی می‌کند. او تأکید می‌ورزد که هنر نقش مهمی در نمایان ساختن «من حقیقی» دارد، یعنی آن جنبه از خود که از طریق تجربه‌های هنری و داستان‌سرایی آشکار می‌شود (Murdoch, 1977).

در حوزه نظریه ادبی، زاکری نیوتن در *روایت و خود در رمان قرن بیستم*^{۱۹} (۱۹۹۴)، جی هیلز میلر در کتاب *رشته آریادنه: خطوط داستان*^{۲۰} (۱۹۹۲)، و وین بوث در کتاب *اجتماعی که می‌سازیم: اخلاق رمان*^{۲۱} (۱۹۸۸) سازوکارهای روایت‌گری و بازنمایی هویت را در متون ادبی تحلیل کرده‌اند و نشان داده‌اند که چگونه روایت، هویت خواننده و شخصیت را همزمان می‌سازد (Newton, 1994; Miller, 1992; Booth, 1988).

با این حال، ریکور، با تلفیق دیدگاه‌های هرمنوتیکی و پدیدارشناختی، دیدگاهی متمایز و نوآورانه ارائه می‌دهد. او در کتاب سه جلدی *زمان و روایت* (۱۹۸۳-۱۹۸۵) نشان می‌دهد که روایت، تجربه‌های پراکنده‌ی انسانی را به یک کل منسجم تبدیل می‌کند و در کتاب *دیگرش*، خود به مثابه دیگری (۱۹۹۰)، استدلال می‌کند که «خود» از طریق تعامل با دیگران و در بستر روایت شکل می‌گیرد. نظریه‌ی او، با تمایز ظریف بین هویت ایدم (همان‌بودگی)^{۲۲} و هویت

¹³ *Sources of the Self: The Making of the Modern Identity*

¹⁴ *After Virtue*

¹⁵ *Contingency, Irony, and Solidarity*

¹⁶ *Love's Knowledge: Essays on Philosophy and Literature*

¹⁷ *The Fire and the Sun*

¹⁸ *The Sea, The Sea*

¹⁹ *Narrative and the Self in Twentieth-Century Fiction*

²⁰ *Ariadne's Thread: Story Lines*

²¹ *The Company We Keep: An Ethics of Fiction*

²² *Identité idem*

ایپسه (خودبودگی)^{۲۳} و معرفی فرآیند سه‌گانه‌ی محاکات^{۲۴} - شامل محاکات ۱ (پیش‌پیکربندی)^{۲۵}، محاکات ۲ (پیکربندی)^{۲۶} و محاکات ۳ (بازپیکربندی)^{۲۷} - چارچوبی غنی و کارآمد برای فهم «خود» و «خودبازنمایی» فراهم می‌آورد. با این وجود، ادبیات موجود کمتر به مقایسه‌ی نظام‌مند این نظریه با دیدگاه‌های رقیب، به ویژه در زمینه‌ی فلسفه ذهن، پرداخته است. این پژوهش، با هدف پر کردن این شکاف، نظریه‌ی ریکور را با دیدگاه‌های دنت و تیلور مقایسه می‌کند تا نقاط قوت و محدودیت‌های آن را به نحو دقیق و جامع روشن سازد.

۳. روش‌شناسی

این پژوهش از رویکردی ترکیبی شامل تحلیل مفهومی، نقد هرمنوتیکی و مقایسه‌ای برای بررسی اندیشه ریکور در چارچوب فلسفه ذهن و روایت بهره می‌برد. تحلیل مفهومی، مفاهیم کلیدی ریکور را بررسی می‌کند و نقد هرمنوتیکی به تفسیر متون اصلی او می‌پردازد. رویکرد مقایسه‌ای، نظریه ریکور را با دیدگاه‌های دنت و تیلور مقایسه می‌کند. اطلاعات مورد استفاده عمدتاً از متون فلسفی اصلی و دست‌اول، شامل آثار کلیدی ریکور و فیلسوفان و نظریه‌پردازان دیگر، گردآوری شده‌اند. همچنین، از مقالات علمی و تفسیرهای منتشر شده در مجلات معتبر فلسفی به عنوان منابع دست‌دوم برای تکمیل تحلیل‌ها و ارائه دیدگاه‌های انتقادی استفاده شده است.

پژوهش حاضر با اتخاذ رویکردی ترکیبی، از تحلیل مفهومی و هرمنوتیکی به عنوان روش اصلی بهره می‌برد. تحلیل مفهومی، با تمرکز بر مفاهیم کلیدی ریکور نظیر همان‌بودگی/خودبودگی و محاکات، به بررسی دقیق این مفاهیم در بستر فلسفه ذهن می‌پردازد. در کنار آن، رویکرد هرمنوتیکی با تفسیر عمیق متون، معانی ضمنی و ناپیدای اندیشه ریکور را آشکار می‌سازد. علاوه بر این، از روش مقایسه‌ای برای بررسی جایگاه نظریه ریکور در کنار دیدگاه‌های دنت و تیلور استفاده می‌شود. این مقایسه از طریق تحلیل تطبیقی مفاهیم و نقد متنی دیدگاه‌های مختلف انجام می‌گیرد. در نهایت، برای استدلال از ترکیبی از استدلال‌های قیاسی و استقرایی استفاده می‌شود. استدلال قیاسی مفاهیم ریکور را به عنوان پیش‌فرض قرار داده و استدلال استقرایی با جمع‌آوری شواهد متنی به شناسایی الگوهای مشترک کمک می‌کند. این ترکیب روش‌شناختی، استدلال‌های قوی و مستند را تضمین می‌کند.

منابع اصلی پژوهش، آثار کلیدی ریکور (به‌ویژه *زمان و روایت* (۱۹۸۳-۱۹۸۵) و *خود به مثابه دیگری* (۱۹۹۰)) هستند که مفاهیم هویت روایی و «خودبازنمایی» را ارائه می‌دهند. آثار دنت و تیلور نیز برای مقایسه و نقد به کار رفته‌اند، زیرا دیدگاه‌های متمایزی در باب «خود» و «آگاهی» دارند. منابع دست‌دوم شامل مقالات مجلات معتبر و کتب تفسیری درباره ریکور و فلسفه ذهن است که تا سال ۲۰۲۵ به‌روز شده‌اند. جمع‌آوری داده‌ها شامل بررسی دقیق متون فلسفی و استخراج بخش‌های مرتبط با موضوع است. جستجوی نظام‌مند در پایگاه‌های علمی مانند Academic Search و JSTOR: Philosophy, Philosopher's Index, PhilPapers Premier برای یافتن مقالات مرتبط با معیارهای اعتبار، ارتباط و به‌روز بودن انجام شده است.

محدودیت اصلی پژوهش، اتکا به تحلیل متون فلسفی است که ممکن است جنبه‌های تجربی و غیرزبانی آگاهی را نادیده انگارد. تأکید ریکور بر روایت، فرض توانایی افراد در خلق روایت‌های منسجم را دارد، در حالی که این در ناتوانی‌های شناختی یا بیماری‌ها می‌تواند چالش‌برانگیز باشد. مقایسه سنت‌های فلسفی متفاوت (تحلیلی/قاره‌ای) به

²³ Identité ipse

²⁴ Mimesis

²⁵ Mimesis I: Préfiguration

²⁶ Mimesis II: Configuration

²⁷ Mimesis III: Refiguration

دلیل تفاوت‌های روش‌شناختی نیز دشوار است. برای غلبه بر این چالش‌ها، پژوهش ضمن حفظ عمق نظری ریکور، محدودیت‌های روایی آگاهی را بررسی می‌کند و از دیدگاه هوسرل برای مکمل کردن جنبه‌های غیرزبانی بهره می‌برد. معیارهای مشترک برای مقایسه سنت‌ها و استفاده از منابع هر دو سنت برای جامعیت بیشتر، از دیگر راهکارهای اتخاذ شده است.

۴. بحث و تحلیل

این بخش به تحلیل جامع نقش روایت، مفهوم «خود»، و «خودبازنمایی» در مطالعات آگاهی از منظر فلسفه ذهن و فلسفه روایت ریکور می‌پردازد. با تمرکز بر نظریه‌ی هویت روایی ریکور، مفاهیم کلیدی او مانند همان-بودگی/خودبودگی، محاکات، و «خودبازنمایی» بررسی شده و با دیدگاه‌های دنت و تیلور مقایسه می‌شوند. این تحلیل از روش‌های مفهومی، هرمنوتیکی، و مقایسه‌ای بهره می‌برد تا نقاط قوت و محدودیت‌های رویکرد ریکور را در بستر فلسفه ذهن روشن سازد. هدف این بخش نه تنها تبیین عمیق نظریه‌ی ریکور، بلکه ارائه‌ی گفت‌وگویی انتقادی میان سنت‌های فلسفی تحلیلی و قاره‌ای است که به درک جامعی از خود و آگاهی منجر شود.

۴.۱. نظریه‌ی پل ریکور: خود، روایت، و خودبازنمایی

ریکور، در آثار کلیدی خود مانند *زمان و روایت* (۱۹۸۳-۱۹۸۵) و *خود به مثابه دیگری* (۱۹۹۰) چارچوبی نوین برای فهم خود و آگاهی ارائه می‌دهد. در این رویکرد، «خود» دیگر یک جوهر متافیزیکی ثابت یا سوژه‌ای منزوی (همچون سوژه دکارتی) نیست، بلکه موجودیتی است که در بستر زمان و از رهگذر تعاملات اجتماعی و روایت‌های شخصی شکل می‌گیرد. این دیدگاه تأکید می‌کند که هویت فردی نه از طریق ویژگی‌های ذاتی یا تفکر انتزاعی، بلکه از طریق داستان‌هایی که فرد درباره خود می‌گوید و در تعامل با دیگران می‌سازد، به وجود می‌آید. این دیدگاه، که ریشه در هرمنوتیک و پدیدارشناسی دارد، خود را به عنوان فرآیندی زمان‌مند و اجتماعی معرفی می‌کند (Ricoeur, 1990).

در دیدگاه ریکور ویژگی‌های ذیل برای مفهوم «خود» به چشم می‌خورد:

- **فرآیندی بودن:** خود یک فرآیند است، نه یک شیء یا جوهر ثابت.
- **روایی بودن:** هویت فردی از طریق روایت‌ها و داستان‌سرایی ساخته می‌شود.
- **اجتماعی بودن:** شکل‌گیری خود، در تعامل و ارتباط با دیگران رخ می‌دهد.
- **زمان‌مند بودن:** هویت فردی در طول زمان و از رهگذر تجربه‌های زیسته تحول می‌یابد.

۴.۱.۱. هویت همان‌بودگی و خودبودگی

ریکور (۱۹۹۰) بین دو نوع هویت تمایز قائل می‌شود:

۱. **هویت همان‌بودگی** به هویتی اشاره دارد که بر تداوم و ثبات ویژگی‌های فردی مبتنی است؛ یعنی آنچه که یک شخص را در طول زمان همان فرد نگه می‌دارد. این نوع هویت شامل ویژگی‌های فیزیکی، عادات، خصوصیات ثابت و مشخصاتی مانند شماره شناسنامه است که فرد را از دیگران متمایز و قابل شناسایی می‌کند. در این مفهوم، تأکید بر سامان‌مندی^{۲۸} است، به این معنا که فرد در طول زمان شباهت و ثبات خود را حفظ می‌کند. هویت همان-بودگی بیشتر به جنبه‌های مادی، قابل مشاهده و بیرونی هویت اشاره دارد و نشان‌دهنده ثبات و پایداری ویژگی‌های فردی است.

۲. در مقابل، هویت خودبودگی بر پایه خودآگاهی، تعهد، روایت و مسئولیت‌پذیری فرد نسبت به خود و انتخاب‌هایش شکل می‌گیرد. این نوع هویت شامل داستان زندگی فرد، انتخاب‌های اخلاقی و تعهداتی است که فرد می‌پذیرد و به واسطه آن‌ها خود را تعریف می‌کند. تأکید هویت خودبودگی بر خودمندی^{۲۹} است، یعنی توانایی فرد برای حفظ هویت شخصی خود علی‌رغم تغییرات و تحولات زندگی. هویت خودبودگی پویا، انعطاف‌پذیر و وابسته به روایت و تفسیر فرد از زندگی خود است و نشان‌دهنده جنبه‌های درونی و معنایی هویت فردی می‌باشد. این تمایز برای نظریه‌ی ریکور اساسی است، زیرا امکان می‌دهد که خود را به‌عنوان موجودیتی چندلایه و در حال تحول درک کنیم. مثلاً، فرد ممکن است از نظر همان‌بودگی (مانند ظاهر فیزیکی) تغییر کند، اما از طریق خودبودگی (روایت‌های تعهد به خانواده یا حرفه) هویت خود را حفظ کند. ریکور با این تمایز نشان می‌دهد که هویت انسان صرفاً امری ثابت و مادی نیست، بلکه ترکیبی از همان‌بودگی و خودبودگی است. ما همواره بین این دو قطب زندگی می‌کنیم: از یک سو، ویژگی‌هایی داریم که ما را در طول زمان همان فرد نگه می‌دارد؛ و از سوی دیگر، با انتخاب‌ها، روایت‌ها و مسئولیت‌هایمان، هویت خود را بازآفرینی می‌کنیم. این دیدگاه در برابر نظریه‌های سستی مانند دکارت (۱۶۴۱)، که خود را به‌عنوان جوهر ثابت تعریف می‌کند، قرار می‌گیرد و به پیچیدگی‌های هویت انسانی توجه بیشتری نشان می‌دهد.

۴.۱،۲. فرآیند محاکات و هویت‌روایی

پل ریکور در جلد اول *زمان و روایت* (۱۹۸۳) مفهوم روایت را به‌عنوان سازوکاری بنیادین برای سازمان‌دهی تجربه‌های انسانی معرفی می‌کند. او معتقد است که زمان وقتی انسانی و معنادار می‌شود که به روایت تبدیل شود، یعنی زمانی که تجربه‌های پراکنده و آشفته‌ی ما از زمان، از طریق حکایت به شکل منسجم و قابل فهم درمی‌آید. ریکور این فرآیند را "دایره سالم"^{۳۰} بین زمان و روایت می‌نامد و بر این باور است که روایت با تقلید زمانمندی، تجربه‌ی انسان از زمان را شکل می‌دهد و به آن معنا می‌بخشد (Ricoeur, 1983). منظور ریکور از این تعبیر، رابطه‌ای دوسویه و پویا میان تجربه‌ی زمانی انسان و ساختار روایی است؛ به این معنا که زمان انسانی تنها از طریق روایت قابل فهم و معنا می‌شود و در عین حال، روایت نیز بدون ارجاع به تجربه‌ی زمانمندی انسان بی‌معنا خواهد بود. به عبارت دیگر، روایت وسیله‌ای است برای پیکربندی مجدد تجربه‌های زمانی که به‌صورت ناهمگون و پراکنده در ذهن ما وجود دارند، تا بتوانیم آن‌ها را به شکلی منسجم و قابل فهم درک کنیم. او همچنین مفهوم "پیش‌روایت"^{۳۱} را مطرح می‌کند؛ یعنی هر روایت ادامه‌ای از روایت‌های پیشین است و هیچ حکایتی به‌طور مستقل و بدون ریشه در گذشته وجود ندارد (Ricoeur, 1983). این دیدگاه نشان می‌دهد که روایتگری فرایندی پویا و مستمر است که به ما کمک می‌کند تجربه‌های انسانی را در بستر زمان و تغییرات زندگی معنا کنیم (توکلی شاندیز، ۱۳۹۸).

ریکور (۱۹۸۳) فرآیند روایت را در سه مرحله‌ی محاکات شرح می‌دهد که هر یک نقش مهمی در سازمان‌دهی و فهم تجربه‌های انسانی ایفا می‌کنند. مرحله‌ی نخست، محاکات ۱ (پیش‌پیکربندی) است که در آن تجربه‌های خام و پراکنده‌ی زندگی در یک زمینه‌ی پیش‌روایی قرار می‌گیرند. این مرحله شامل درک پیشینی انسان از زمان، عمل، و روابط اجتماعی است که زمینه‌ی شکل‌گیری روایت را فراهم می‌کند. مرحله‌ی دوم، محاکات ۲ (پیکربندی) است که فرآیند خلق روایت در آن صورت می‌گیرد؛ یعنی تجربه‌ها به شکلی معنادار و منسجم در قالب داستان انتخاب، ترتیب‌بندی و تفسیر می‌شوند. این مرحله، ساختار و انسجام روایت را شکل می‌دهد و تجربه‌های پراکنده را به یک

²⁹ Ipséité

³⁰ Cercle vertueux

³¹ Pré-narratif

کل منسجم تبدیل می‌کند. در نهایت، محاکات ۳ (بازپیکربندی) مرحله‌ای است که روایت از سوی فرد یا جامعه بازتفسیر می‌شود و به فهم جدیدی از خود و جهان منجر می‌گردد. در این مرحله، روایت نه تنها تجربه‌های گذشته را سازمان می‌دهد، بلکه با بازخوانی و تفسیر مجدد، امکان ایجاد معناهاى تازه و تحول در هویت فردی و جمعی را فراهم می‌آورد (حیدری، ۱۳۹۸). این سه مرحله در کنار هم، فرآیندی پویا و مستمر را تشکیل می‌دهند که روایتگری را به عنوان سازوکاری اساسی برای فهم و سازمان‌دهی زمان، تجربه و هویت انسانی برجسته می‌کنند (خسروی و علیا، ۱۳۹۶).

این فرآیند سه‌گانه نشان می‌دهد که روایت نه تنها بازتابی از تجربه‌ها، بلکه سازنده‌ی هویت است. به گفته‌ی ریکور، «ما خودمان را از طریق داستان‌هایی که می‌گوییم، می‌شناسیم» (Ricoeur, 1990: 32). هویت روایی، به عنوان محصول این فرآیند، خود را به عنوان شخصیتی منسجم در داستان زندگی فرد بازنمایی می‌کند.

۴.۱.۳. خودبازنمایی

«خودبازنمایی» در نظریه‌ی ریکور به معنای بازتاب خلاقانه‌ی فرد بر خود از طریق روایت است. این فرآیند تنها یک بازتاب منفعلانه نیست، بلکه عملی هرمنوتیکی محسوب می‌شود که در آن فرد تجربه‌های خود را تفسیر کرده و آن‌ها را به یک کل معنادار و منسجم تبدیل می‌کند (Pellauer, 2007). به این ترتیب، «خودبازنمایی» فراتر از ثبت صرف وقایع است و شامل ساختن معنا و هویت از دل تجربه‌ها می‌شود.

علاوه بر این، «خودبازنمایی» ذاتاً اجتماعی است، زیرا روایت‌های فردی همواره با داستان‌های دیگران—مانند خانواده، دوستان و جامعه—در هم تنیده شده‌اند. این پیوند اجتماعی باعث می‌شود که هویت فردی نه تنها محصول تفسیر درونی خود، بلکه نتیجه تعامل و تأثیر متقابل با روایت‌های جمعی نیز باشد (مازیار و غیائی، ۱۴۰۰). بنابراین، «خودبازنمایی» در نظریه‌ی ریکور فرآیندی پویا و چندبعدی است که هم فرد و هم جامعه را در شکل‌گیری هویت انسانی دخیل می‌داند. مثلاً، یک فرد ممکن است هویت خود را به عنوان «والد» یا «معلم» از طریق روایت‌هایی که در تعامل با فرزندان یا شاگردانش می‌سازد، بازنمایی کند (Dauenhauer, 1999).

بنابراین، ریکور تأکید دارد که «خودبازنمایی» شامل تعهد اخلاقی به دیگران است. در خود به مثابه دیگری، او استدلال می‌کند که خود بدون ارجاع به دیگری^{۳۲} قابل فهم نیست. این دیدگاه، برخلاف رویکردهای فردگرایانه مانند دکارت یا حتی لاک، خود را در بستری رابطه‌ای و اجتماعی تعریف می‌کند.

۴.۲. مقایسه با فیلسوفان دیگر

برای درک جایگاه نظریه‌ی ریکور در فلسفه ذهن و روایت، دیدگاه او با دو فیلسوف کلیدی در این حوزه شامل دنیل دنت و چارلز تیلور مقایسه می‌شود. این مقایسه به شناسایی نقاط قوت و محدودیت‌های رویکرد ریکور کمک می‌کند.

۴.۲.۱. دنت: مرکز ثقل روایی

دنت در کتاب تبیین آگاهی^{۳۳} نظریه‌ی «مرکز ثقل روایی» را طرح می‌کند و بر اساس آن، «خود» را نه به منزله‌ی جوهر یا فاعلی متافیزیکی، بلکه به مثابه ساختاری روایی می‌فهمد که بر فرایندهای عصب‌شناختی و شناختی پراکنده استوار است (Dennett, 1991). در این چارچوب، «خود» محصول داستان‌هایی است که مغز برای سازمان‌دهی و یکپارچه‌سازی تجربه‌ها می‌سازد؛ سازه‌ای تبیینی یا «توهمی سودمند» که امکان انتساب کنش‌ها، باورها و نیت‌ها به یک «مرکز» فرضی و معنا بخشیدن به زندگی زیسته را فراهم می‌کند (Dennett, 1991; Dennett, 1991).

³² Autre

³³ *Consciousness Explained*

1992). او در مقاله «خود به مثابه مرکز ثقل روایی»³⁴ این ایده را با تمثیل «مرکز ثقل» فیزیکی توضیح می‌دهد: همان‌گونه که مرکز ثقل نقطه‌ای انتزاعی است که رفتار جسم را توصیف و پیش‌بینی‌پذیر می‌سازد، بی‌آن که موجودیتی مستقل داشته باشد، «خود» نیز نقطه‌ای انتزاعی است که همان‌بودگی رفتار و تجربه‌های ذهنی را ممکن می‌کند (حسن‌زاده و حیدری؛ Dennett, 1992). بر این اساس، دینت به‌جای پذیرش یک نفس پایدار، بر مدل چندپیش‌نویسی، توزیع‌شده و طبیعی‌گرای آگاهی تکیه می‌کند و «خود» را پیامد سطح بالای این سازوکارها می‌فهمد (Dennett, 1991).

این تلقی روایی از «خود» در سطح نخست با نظریه‌ی هویت روایی ریکور هم‌سخن به نظر می‌رسد، زیرا در هر دو دیدگاه، هویت شخصی در بستر زمان، کنش و روایت شکل می‌گیرد و امری پویا و خلاقانه است، نه ماهیتی ایستا و از پیش‌داده (Ricoeur, 1983–1985; Ricoeur, 1990). ریکور با تمایز میان همان‌بودگی و خودبودگی نشان می‌دهد که هویت شخصی از رهگذر کنش روایت‌گری و تفسیر مداوم زندگی بازساخته می‌شود و همواره نوعی «خودتأویلی» در کار است که فرد را در نسبت با گذشته، آینده و دیگری قرار می‌دهد (Ricoeur, 1983; Ricoeur, 1990). با این همه، ریکور بیش از دینت بر بُعد تجسّد، تعهد، و نسبت هویت با وعده، مسئولیت و روابط بین‌ذهنی تأکید می‌کند و از این رهگذر، افق اخلاقی و هنجاری پررنگ‌تری برای فهم هویت روایی می‌گشاید (Ricoeur, 1990; McCarthy, 2007).

با این حال، منتقدانی چون مک‌کارتی (۲۰۰۷) اشاره کرده‌اند که این دیدگاه می‌تواند در برخی موارد به نوعی تقلیل‌گرایی بینجامد. یعنی: بازنمایی خود به صرف یک «توهم» یا «امر نظری انتزاعی» ممکن است ابعاد زیسته و تجربه‌های فردی زیسته و نیز تعاملات بین‌ذهنی هویت را نادیده بگیرد یا کم‌اهمیت جلوه دهد. به علاوه، «خود» تنها ساختاری ادراکی و نظری دیده شود و این امر باعث شود جنبه‌های عمیق‌تر روان‌شناختی، فرهنگی، و اخلاقی خود که در تجربه‌های زیسته قابل مشاهده‌اند، در حاشیه قرار گیرند (McCarthy, 2007). به عبارت دیگر، رویکرد دینت ممکن است ابعاد عاطفی، هیجانی، و نیز پیوندهای عمیق انسانی و زیست‌شناسی هویت را که در فلسفه پدیدارشناسی و هرمنوتیک به آن توجه می‌شود، کم‌اهمیت نشان دهد. این نقدها معمولاً بر پایه تفاوت میان خوانش تحلیلی-مفهومی دینت و رویکردهای فلسفی که به ماهیت زیسته و تاریخی خود می‌پردازند، مطرح می‌شوند. به ویژه فیلسوفان پدیدارشناسی و هرمنوتیک مانند پل ریکور که خود را در تجربه و روایت زیسته می‌بیند و خود را فقط یک روند شناختی یا انتزاعی نمی‌انگارد. بنابراین، نقدهای مک‌کارتی (۲۰۰۷) نشان می‌دهند که خوانش دینت ممکن است هویت را به شکل تحلیلی بسیار ساده‌شده معنا کند و نادیده گرفتن جنبه‌های زیسته و بین‌ذهنی خود، این دیدگاه را دچار نقصان کند.

مقایسه‌ی تفصیلی میان دینت و ریکور نیز نشان می‌دهد که مدل طبیعی‌گرایانه و زبان‌محور دینت، هویت را عمدتاً به سطح کارکردهای شناختی و روایت‌های زبانی فرو می‌کاهد و در نتیجه، وجوه هنجاری و اخلاقی خود – از جمله توان تعهد، وعده‌دادن و پاسخ‌گویی در قبال دیگری – در حاشیه قرار می‌گیرند (McCarthy, 2007). افزون بر این، منتقدانی چون مک‌کارتی هشدار داده‌اند که گره‌زدن «خود» به توانش‌های زبانی و روایت‌گری پیچیده، با خطر نادیده‌گرفتن یا به حاشیه‌راندن کودک، افراد دارای ناتوانی‌های شناختی و دیگر کنشگرانی همراه است که با وجود فقدان زبان پیشرفته، به نحوی بدنی و عاطفی، نوعی هویت زیسته و «جهان‌داشتگی» را تجربه می‌کنند (McCarthy, 2007).

³⁴ The Self as a Center of Narrative Gravity

همچنین، از نگر زاویژکی، تصویر دِنت از «خود» به عنوان «مرکز ثقل روایی» اگرچه برای تبیین کارکردی عاملیت و انسجام رفتاری سودمند است، بیش از حد انتزاعی و زبان محور باقی می ماند و نمی تواند به خوبی جایگاه سطوح پیشا‌زبانی و تجسّدیافته‌ی هویت را توضیح دهد (Zawidzki, 2007). او استدلال می کند که اگر «خود» صرفاً به صورت مرکز انتزاعی انتساب روایات و حالات ذهنی بازسازی شود، پیوند میان تجربه‌ی بدنی، عاطفی و پیشانظام‌مند سوژه با ساختارهای روایی آگاهانه تضعیف می شود و در نتیجه، نظریه دِنت در خطر آن است که یا «حداقل خود» را به سطحی بسیار نازک فرو بکاهد، یا آن را به کلی در شبکه‌ی توصیف‌های تفسیری حل کند. بر این اساس، زاویژکی بر ضرورت در نظر گرفتن نوعی سطح بنیادی تر از خود — که در تعامل ادراکی و بدنی با جهان و دیگران پیش از شکل‌گیری روایت‌های زبان‌مند عمل می کند — تأکید می گذارد و این نکته را ضعف مهمی در روایت‌محوری صرف دِنت می داند. در این خصوص، ریکور که به تجربه زیسته زیربنای روایت می نگرد، این نقص را به نوعی پوشش می دهد، زیرا بر اهمیت رابطه میان روایت، تجربه زمانی و فرآیند فهم تأکید دارد که هم بدنمند بودن و هم بُعد روایتی را شامل می شود. او از این منظر خود را نه فقط یک مرکز روایی بلکه به عنوان فرآیندی می فهمد که این سطوح پیچیده را در چرخه محاکات مدیریت می کند. به این ترتیب، نقد زاویژکی بر دِنت به خوبی با نظریه ریکور درباره اهمیت ابعاد پیشا‌زبانی و زیسته در شکل‌گیری خود و روایت، مفهوم‌پردازی و پیوند می خورد و به تکمیل درک روایی از خود کمک می کند.

در این زمینه، نظریه‌ی هویت روایی ریکور نزد شماری از مفسران تصویر جامع‌تری از «خود» عرضه می کند، زیرا روایت را نه صرفاً محصول پردازش اطلاعات، بلکه صورت فرهنگی-تفسیری خودفهمی یک فاعل مجسّد و درگیر در شبکه‌ای از روابط اخلاقی و اجتماعی می داند (Ricoeur, 1990; McCarthy, 2007). در قرائت‌های الهام‌گرفته از ریکور، «خود» تنها به منزله‌ی «مرکز ثقل روایی» انتزاعی فهم نمی شود، بلکه همچون ویژگی یک زندگی در پیوند با تاریخ فردی و جمعی، نهادها، سنت‌ها و دیگری‌ها شکل می گیرد و از این رو، پرسش‌هایی درباره‌ی عدالت، وعده، بخشایش و مسئولیت را در دل خود حمل می کند (Ricoeur, 1985, Vol. 3; McCarthy, 2007). همین تأکید بر افق اخلاقی و بیناذهنی است که به زعم مک‌کارتی رویکرد ریکور را نسبت به مدل طبیعی‌گرای دِنت برای بحث‌هایی چون عاملیت اخلاقی و «اخلاق روایی» کارآمدتر می سازد (McCarthy, 2007).

با این حال، مقایسه‌ی دو رویکرد نشان می دهد که هر یک در عین تکمیل یک‌دیگر، کاستی‌های خاص خود را دارند: دِنت با اتکای قوی‌تر به داده‌های علوم شناختی و تبیین‌های تکاملی، خطر تقلیل‌گرایی و کم‌توجهی به ابعاد هنجاری و زیسته‌ی هویت را به همراه دارد، در حالی که ریکور با تأکید بر هرمنوتیک، اخلاق و تجربه‌ی معنا‌دار زندگی، از جزئیات تجربی و آزمون‌پذیری علمی فاصله می گیرد. از این منظر، خوانش انتقادی نسبت میان این دو نظریه می تواند به چارچوبی میان‌رشته‌ای بینجامد که در آن، غنای تفسیری و هنجاری ریکور با دقت تحلیلی و پشتوانه‌ی تجربی پروژه‌ی دِنت در گفت‌وگو قرار گیرد.

۴,۲,۲. تیلور: خود هرمنوتیکی

تیلور در کتاب سرچشمه‌های خود: شکل‌گیری هویت مدرن^{۳۵}، «خود» را موجودیتی هرمنوتیکی می‌فهمد که در بستر گفت‌وگو و درون چارچوب‌های فرهنگی و اخلاقی شکل می‌گیرد و نه به صورت جوهری منزوی و مستقل. به نظر او، هویت مدرن بر زمینه‌ای مجموعه‌ای از «افق‌های معنایی» و «مفاهیم اخلاقی قوی» استوار است که در تاریخ اندیشه، دین، سیاست و فرهنگ غربی رسوب کرده‌اند، و فرد تنها در نسبت با این افق‌ها می‌تواند خود را بفهمد (Taylor, 1989). خودفهمی فردی همواره در چارچوب روایت‌هایی ممکن می‌شود که فرد را در نسبت با خیر، عدالت، رستگاری یا خودآیینی قرار می‌دهند؛ از این رو، هویت بدون ارجاع به زمینه‌های اجتماعی، تاریخی و اخلاقی صرفاً انتزاعی و ناقص خواهد بود (Taylor, 1989). بر این مبنا، هویت فردی امری خصوصی و جداافتاده نیست، بلکه در شبکه‌ای از روابط اجتماعی، نهادها و سنت‌های تفسیری ریشه دارد که در آن‌ها فرد «مکان‌یابی» اخلاقی می‌شود (Taylor, 1989).

این صورت‌بندی با تأکید ریکور بر نسبت وثیق «خود» و «دیگری» هم‌خوان است. ریکور (۱۹۹۰) نشان می‌دهد که خودبودگی شخصی تنها در نسبت با دیگری و در افق روایت‌های مشترک شکل می‌گیرد؛ «خود» هم‌زمان فاعل و مفعول روایت است و در افق وعده، مسئولیت و عدالت، به واسطه‌ی دیگری تثبیت می‌شود. او با تمایز میان «همان‌بودگی» و «خودبودگی» و با تأکید بر این که خودفهمی تنها از مسیر «راه دراز» تأویل متن‌ها، نمادها و روایت‌های جمعی ممکن است، استقلال‌گرایی فردگرایانه را نقد می‌کند و نشان می‌دهد که خود بدون بافت نهادی، زبانی و فرهنگی قابل فهم نیست (Ricoeur, 1990). از این منظر، هر دو فیلسوف – با وجود تفاوت سنت‌ها و زبان‌های نظری‌شان – در این نکته اشتراک دارند که هویت شخصی اساساً برساخته‌ای اجتماعی-تفسیری است و تلاش برای تعریف «خود» ناب و پیشااجتماعی نوعی انتزاع‌گرایی گمراه‌کننده است.

اگرچه تمرکز تیلور و ریکور بر مسئله هویت و «خود» بر ماهیت اجتماعی و فرهنگی خود تأکید دارد، از حیث زاویه‌ی نظری و حوزه تمرکز تفاوت‌های مهمی دارند که تحلیل انتقادی مفیدی را می‌طلبد. تیلور به وضوح به ساختارهای کلان اخلاقی و فرهنگی توجه دارد که بستر شکل‌گیری هویت هستند. او این ساختارها را «افق‌های قوی» می‌نامد که شامل سنت‌های لیبرال، مسیحی، رمانتیک و دیگر گفتمان‌های کلان تاریخی می‌شود و معتقد است که هویت فرد در نسبت با این چارچوب‌ها قابل فهم است. تمرکز تیلور بر این ساختارهای کلان به او امکان می‌دهد بسترهای تاریخی و فرهنگی عمیق‌تر را کنار بگذارد و نشان دهد که چگونه ارزش‌ها و مفاهیم اخلاقی گسترده در ایجاد معنا و جهت‌دهی به خودنابودی فرد اثرگذارند. این نگاه جامع و کلان، اهمیت رابطه میان فرد و فرهنگ را برجسته می‌کند و از هرگونه فردگرایی افراطی انتقاد می‌کند که «خود» را از زمینه‌های اخلاقی-تاریخی جدا می‌داند.

از سوی دیگر، ریکور با تمرکز بر روایت به عنوان سازوکاری کارکردی که از طریق آن افراد و جوامع داستان زندگی خود را می‌سازند، تصویری ریزبافت‌تر و عملی‌تر از خودفهمی ارائه می‌کند. نگاه ریکور بیشتر به فرآیندهای میان‌ذهنی، تأویل متنی و تعامل‌های روایی معطوف است که به هویت معنا می‌بخشند. این رویکرد امکان مطالعه دقیق‌تر چگونگی شکل‌گیری تحلیل فردی و بازنمایی ناشی از تجربه روزمره و روابط انسانی را فراهم می‌سازد. برخلاف نگاه تیلور که بر کلان ساختارها تأکید دارد، ریکور بیشتر دعوت به پیگیری فرآیندهای میکرورویی روایت و فهم فردی می‌کند.

با این حال، این تمایزها نقدهایی هم به دنبال دارد. نگاه کلان‌نگرانه تیلور ممکن است در تعمق در سطح تجربه فردی گمراه شود و عرصه‌های فعالیت و کنش‌های فردی و گفت‌وگوهای روزمره را کمتر لحاظ کند. در مقابل،

³⁵ Sources of the Self: The Making of the Modern Identity

تمرکز ریکور بر روایت‌سازی و سطح میانی-خُرد ممکن است موجب شود ساختارهای کلان نهادی، تاریخی و قدرت‌مند به گونه‌ای پس‌زمینه‌ای و مورد غفلت واقع شوند. این امر می‌تواند فهم چندوجهی و پیچیده‌تر هویت را محدود سازد که هم شامل کنش‌های فردی و روایت‌های خصوصی و هم رابطه با قدرت‌ها و نهادهای کلان است. از دیدگاهی انتقادی، می‌توان دریافت که برای برخورداری از تحلیلی جامع‌تر، هر دو رویکرد نیازمند بازاندیشی به سطوح مختلف تحلیل هویت هستند: تیلور باید بیشتر به میکرودینامیک و فرآیندهای روایی فردی پردازد و ریکور نیز ناگزیر است ساختارها و نهادهای کلان‌تر اجتماعی، سیاسی و اقتصادی را به صورت مستقل‌تر و پررنگ‌تر در دید تحلیل بگنجانند. به عبارت دیگر، تفکیک میان چارچوب کلان و فرآیندهای روایت‌گرانه نباید به تقابل یا جداافتادگی این دو سطح منجر شود، بلکه ضرورت همپوشانی و مواجهه انتقادی بین آنها برای درک بهتر «خود» و هویت در شرایط معاصر امری محوری است.

۴,۳. تحلیل نقاط قوت و محدودیت‌های نظریه‌ی ریکور

این بخش به واکاوی نقاط قوت و محدودیت‌های نظریه هویت روایی پل ریکور می‌پردازد.

۴,۳,۱. نقاط قوت

نظریه هویت روایی ریکور در مقام چارچوبی میان‌رشته‌ای، پلی است میان فلسفه تحلیلی و فلسفه قاره‌ای که توانسته است بحث‌های کلاسیک هویت شخصی را با تحلیل‌های عمیق پدیدارشناسی و هرمنوتیکی پیوند دهد. ریکور با تلفیق دیدگاه‌های هرمنوتیک—که بر تفسیر معنا و متن تأکید دارد—و پدیدارشناسی هوسرل—که به ساختارهای بنیادین آگاهی می‌پردازد—چارچوبی ارائه می‌دهد که هم به تداوم شناختی هویت (مانند نظریه جان لاک) و هم به تجربه زیسته و ساختارهای نیت‌مند آگاهی (مانند هوسرل) توجه دارد. این تلفیق میان‌رشته‌ای موجب می‌شود نظریه ریکور بتواند پیچیدگی‌های هویت انسانی را در بسترهای مختلف فلسفی، روان‌شناختی و اجتماعی به‌خوبی تحلیل کند.

یکی از نقاط قوت نظریه ریکور، تأکید عمیق بر زمان‌مندی و تعامل اجتماعی است. برخلاف رویکردهای فردگرایانه‌ای مانند دکارت یا دینت که مفهوم «خود» را صرفاً محصول فرآیندهای ذهنی و شناختی می‌دانند، ریکور هویت را فرایندی تاریخی و روایی می‌بیند که در بستر زمان و در تعامل با دیگران شکل می‌گیرد. روایتگری به منزله سازوکاری است که تجربه‌های پراکنده و گذرا را به یک کل منسجم و معنادار تبدیل می‌کند و این کل معنادار است که هویت فردی را می‌سازد. به این ترتیب، هویت نه تنها یک ساختار ذهنی بلکه یک پدیده اجتماعی و تاریخی است که در تعامل با روایت‌های جمعی و فرهنگی شکل می‌گیرد.

از منظر کاربرد عملی، نظریه هویت روایی ریکور در حوزه‌های مختلف علوم انسانی و اجتماعی کاربردهای گسترده‌ای یافته است. به ویژه در روان‌شناسی روایی، روایت به عنوان ابزاری قدرتمند برای بازسازی و بازتعریف هویت بیماران به کار می‌رود. روایت‌درمانی به بیماران امکان می‌دهد تا داستان زندگی خود را بازنویسی کنند و از این طریق هویت خود را بازسازی و تقویت نمایند. همچنین در جامعه‌شناسی و مطالعات ادبی، تحلیل روایت‌ها به فهم بهتر هویت‌های فردی و جمعی کمک می‌کند و نشان می‌دهد که چگونه داستان‌ها و روایت‌ها به شکل‌دهی معنا و هویت در سطح اجتماعی می‌پردازند (McAdams, 1993).

بعد اخلاقی نظریه ریکور یکی از ویژگی‌های متمایز آن است. ریکور بر تعهد به دیگری و مسئولیت اخلاقی تأکید می‌کند و معتقد است که «خودبازنمایی» روایی نه تنها فرایندی شناختی بلکه عملی اخلاقی است. او مفهوم «خود به‌مثابه دیگری» را مطرح می‌کند که در آن فرد مسئولیت پاسخگویی به دیگری را می‌پذیرد و این مسئولیت بخشی از هویت اخلاقی او می‌شود. این دیدگاه، نظریه ریکور را به چارچوبی اخلاقی تبدیل می‌کند که می‌تواند در مباحث

فلسفه اخلاق، عدالت اجتماعی و مسئولیت‌های فردی و جمعی کاربرد داشته باشد. روایتگری به عنوان وسیله‌ای برای پذیرش مسئولیت اخلاقی و پرورش حکمت عملی^{۳۶} مطرح می‌شود که فراتر از تحلیل‌های صرفاً ذهنی یا شناختی است.

در مجموع، نظریه هویت روایی ریکور با تلفیق میان‌رشته‌ای، تأکید بر زمان و تعامل اجتماعی، کاربردهای عملی در علوم انسانی و بعد اخلاقی قوی، چارچوبی جامع و پویا برای فهم هویت انسانی فراهم می‌آورد. این چارچوب فراتر از محدودیت‌های رویکردهای صرفاً شناختی یا فردگرایانه است و هویت را به عنوان فرایندی تاریخی، اجتماعی، روایی و اخلاقی می‌بیند که همواره در حال شکل‌گیری و بازتولید است.

۴,۳,۲. محدودیت‌ها و پاسخ به آن‌ها

به نظر می‌رسد نظریه‌ی ریکور درباره هویت روایی با وجود نقاط قوت فراوان، دارای برخی محدودیت‌ها و چالش‌های مفهومی و عملی به شرح ذیل باشد:

- **نادیده گرفتن جنبه‌های غیرروایی:** ریکور عمدتاً بر روایت و زبان متمرکز است و کمتر به تجربه‌های غیرزبانی یا ناخودآگاه مانند احساسات خام، شهود یا ادراکات لحظه‌ای می‌پردازد. این محدودیت در مقایسه با دیدگاه هوسرل (۲۰۱۲/۱۹۱۳) که به ادراکات لحظه‌ای توجه دارد، یا نظریه‌های روان‌کاوانه مانند فروید که ناخودآگاه را محور تحلیل قرار می‌دهند، آشکار است. به عبارت دیگر، ریکور بیشتر بر ساختارهای معنادار و زبانی تأکید دارد و جنبه‌های پیش‌روایی یا غیرزبانی تجربه را کمتر مورد توجه قرار می‌دهد (وحدتی دانشمند، باقری نوع پرست، و ایروانی، ۱۳۹۸).
 - **پیچیدگی مفهومی:** مفاهیمی مانند ایدم/ایپسه (هماندی و خودبودگی) و میمسیس (محاکات) و بازنمایی که در نظریه ریکور مطرح‌اند، مفاهیمی فلسفی و انتزاعی هستند که برای تحلیل‌های تجربی یا کاربردهای عملی مانند مطالعات روان‌شناختی دشوار به نظر می‌رسند. مثلاً، سنجش هویت خودبودگی در مطالعات روان‌شناختی با چالش‌های مفهومی و روش‌شناختی روبرو است و نمی‌توان آن را به سادگی به داده‌های تجربی تبدیل کرد (توکلی شاندیز، اسلامی اردکانی، و فاضلی، ۱۳۹۸).
 - **وابستگی به زبان و روایت:** ریکور فرض می‌کند که همه افراد توانایی خلق روایت‌های منسجم و معنادار را دارند، اما در مواردی مانند ناتوانی‌های شناختی، بیماری‌های مغزی یا آسیب‌های روانی شدید، این فرض ممکن است ناکارآمد باشد. در چنین شرایطی، فرد ممکن است قادر به ساخت روایت‌های پیوسته نباشد و نظریه ریکور در تبیین هویت چنین افراد با محدودیت مواجه می‌شود.
 - **کم‌توجهی به علوم شناختی و داده‌های تجربی:** برخلاف دینت و دیگر نظریه‌پردازان علوم شناختی که از یافته‌های عصب‌شناختی و روان‌شناختی برای پشتیبانی از نظریه‌های خود بهره می‌برند، ریکور بیشتر در چارچوب فلسفی و هرمنوتیکی عمل می‌کند و کمتر به داده‌های تجربی متکی است. این امر ممکن است باعث شود نظریه ریکور در مواجهه با پژوهش‌های علمی جدید در حوزه مغز و شناخت کمتر پاسخگو باشد و از تحلیل‌های تجربی فاصله بگیرد.
- با این حال، ریکور خود نیز به محدودیت‌های روایت و زبان آگاه است و در آثارش به ضرورت توجه به گزاره‌های بنیادین غیرروایی و نقش احساسات و نمادها اشاره کرده است. او معتقد است که فهم هویت و روایت نیازمند رمزگشایی از نمادها و آفرینش‌های فرهنگی است که فراتر از زبان صریح و روایت‌های آشکار می‌روند (وحدتی

دانشمند، باقری نوع پرست، و ایروانی، ۱۳۹۸). همچنین، ریکور بر اهمیت فاصله‌مندی میان متن و خواننده تأکید دارد که امکان نقد و فهم بهتر را فراهم می‌کند و از ساده‌انگاری در تفسیر جلوگیری می‌کند (کاظمی، عابدی سراسیا، و علمی سولا، ۱۴۰۱).

در نتیجه، نظریه ریکور با وجود محدودیت‌ها، چارچوبی قوی برای فهم هویت روایی فراهم می‌آورد، اما برای پوشش کامل تجربه انسانی نیازمند تکمیل و تلفیق با دیدگاه‌های روان‌شناختی، علوم شناختی و توجه به جنبه‌های غیرزبانی و ناخودآگاه است.

از نظر نگارنده، برای رفع برخی از محدودیت‌های نظریه‌ی ریکور، می‌توان آن را با رویکردهای دیگر تلفیق کرد تا دامنه و عمق تحلیل هویت روایی گسترش یابد:

- **تلفیق با پدیدارشناسی هوسرل:** هوسرل (۲۰۱۲/۱۹۱۳) با تأکید بر تجربه‌های غیرزبانی، شهود و ادراکات لحظه‌ای، جنبه‌هایی از آگاهی را بررسی می‌کند که در نظریه ریکور کمتر مورد توجه قرار گرفته‌اند. ترکیب دیدگاه ریکور با پدیدارشناسی هوسرل می‌تواند به تحلیل دقیق‌تر و جامع‌تر جنبه‌های غیرروایی و پیش‌روایتی تجربه کمک کند و زمینه‌ای برای فهم بهتر احساسات خام و شهود فراهم آورد.
 - **بهره‌گیری از یافته‌های علوم شناختی:** یافته‌های تجربی در حوزه علوم شناختی، به ویژه مطالعات حافظه روایی می‌توانند نظریه ریکور را با داده‌های علمی و تجربی تقویت کنند (Schacter, 1996). این رویکرد امکان می‌دهد تا فرایندهای ذهنی و عصبی مرتبط با روایتگری و شکل‌گیری هویت به طور دقیق‌تر بررسی شود و نظریه ریکور در چارچوبی علمی‌تر قرار گیرد.
 - **توجه به روایت‌های غیرزبانی:** گسترش دامنه نظریه ریکور به روایت‌های غیرزبانی مانند تصاویر، نمادها، موسیقی و دیگر اشکال هنری می‌تواند به فهم بهتر ساختارهای معنادر غیرکلامی کمک کند. این امر به ویژه در تحلیل‌های فرهنگی، هنری و روان‌شناختی اهمیت دارد و نشان می‌دهد که روایت صرفاً محدود به زبان نیست بلکه در قالب‌های متنوعی بروز می‌یابد.
 - **تأکید بر تعامل میان زبان و معنا:** ریکور با پیروی از هرمنوتیک فلسفی، معتقد است که معنا در تعامل میان سوژه‌ها و متن شکل می‌گیرد و این معنا همواره در حال تأویل و گسترش است. این دیدگاه می‌تواند با رویکردهای زبان‌شناسی و معناشناسی معاصر همچون کاربردشناسی^{۳۷}، هرمنوتیک زبانی، و نظریه‌ی کنش‌گفتاری^{۳۸} تلفیق شود تا فهمی پویاتر از فرایندهای معناپردازی ارائه دهد.
- در نهایت، به نظر می‌رسد تلفیق نظریه ریکور با این رویکردها نه تنها محدودیت‌های آن را کاهش می‌دهد، بلکه امکان توسعه چارچوبی چندبعدی و نسبتاً جامع برای تحلیل هویت روایی را فراهم می‌آورد که هم جنبه‌های فلسفی، هم تجربی و هم فرهنگی را در بر می‌گیرد.

۵. نتیجه‌گیری

این پژوهش با بررسی نظریه هویت روایی پل ریکور و مقایسه آن با دیدگاه‌های دنت و تیلور، تلاش داشت چارچوبی چندبعدی و نسبتاً غنی برای فهم مفاهیمی «خود» و «آگاهی» ارائه می‌دهد. ریکور «خود» را موجودیتی پویا و روایی می‌داند که از طریق داستان‌سرایی و تعامل اجتماعی شکل می‌گیرد و با تمایز میان هویت همان‌بودگی و هویت

³⁷ Pragmatics

³⁸ Speech Act Theory

خودبودگی، جنبه‌های مختلف هویت را تلفیق می‌کند. محاکات به بازنمایی منسجم تجربه‌های پراکنده کمک می‌کند و «خودبازنمایی» در بستر اجتماعی معنا می‌یابد.

نظریه ریکور با افزودن بعد زمان‌مند و اجتماعی به آگاهی، فراتر از تحلیل‌های صرفاً ذهنی حرکت کرده و در حوزه‌های میان‌رشته‌ای مانند روان‌شناسی روایی، نقد ادبی، جامعه‌شناسی کاربرد دارد. با این حال، محدودیت‌هایی مانند کم‌توجهی به جنبه‌های غیرزبانی، پیچیدگی مفهومی و وابستگی به زبان نشان می‌دهد که این نظریه نیازمند تلفیق با رویکردهای تجربی و علوم شناختی است.

در نهایت، نظریه ریکور با تأکید بر روایت در مقام سازوکار اصلی شکل‌دهنده «خود»، ما را به بازاندیشی در مفهوم هویت و قدرت داستان‌سرایی دعوت می‌کند و زمینه‌ساز پژوهش‌های آینده در فلسفه ذهن و مطالعات میان‌رشته‌ای می‌شود. این چارچوب فلسفی، اخلاقی و اجتماعی، امکان فهم عمیق‌تر و کاربردی‌تر از مفاهیم «خود» و «آگاهی» را فراهم می‌آورد.

تعارض منافع

تعارض منافع ندارم.

فهرست منابع

- توکلی شانديز، ا. (۱۳۹۸). *پل ریکور، روایت و اخلاق*. تهران: نشر بوی کاغذ.
- توکلی شانديز، ا.، اسلامی اردکانی، س.ح.، و فاضلی، س.ا. (۱۳۹۸). بررسی نسبت اخلاق و روایت با تأکید بر آرای پل ریکور. *تأملات فلسفی*، ۹ (۲۳)، ۳۸۵-۳۵۵.
- <https://doi.org/10.30470/phm.2019.100431.1546>
- حیدری، م.، و سیدی، م. (۱۳۹۵). نقد هایدگر بر مفهوم جهان در فلسفه دکارت. *پژوهش‌های فلسفی-کلامی*، ۱۸ (۲)، ۳۹-۶۰.
- <https://doi.org/10.22091/pfk.2016.796>
- خسروی محمدحسین، م.، و علیا مسعود، م. (۱۳۹۶). خوانش پل ریکور از میمسیس. *کیمیای هنر*، ۶ (۲۴)، ۲۱-۷.
- ربانی گلپایگانی، ع. (۱۳۸۱). پدیدارشناسی ادموند هوسرل و هرمنوتیک. *کلام/اسلامی*، ۲ (۴۲)، ۴۱-۲۲.
- کاظمی، ع.، عابدی سر آسیا، ع.، و علمی سولا، م. (۱۴۰۱). ضوابط فهم از نظر پل ریکور و امکان‌سنجی طرح آن‌ها در متون دینی. *مطالعات اندیشه معاصر مسلمین*، ۱ (۱۶)، ۸۳-۱۰۸.
- کوکب، س. (۱۳۹۱). تقویم پدیده‌شناختی هوسرل: اشتراک بین ال‌ذهانی و مسئله عینیت و حقیقت. *فلسفه*، ۱۰ (۲)، ۶۹-۸۶.
- <https://doi.org/10.22059/jop.2012.35881>
- مازیار، ا.، و غیائی، ن. (۱۴۰۰). کارکرد تخیل در ساخت و فهم واقعیت در هرمنوتیک پل ریکور. *حکمت و فلسفه*، ۱۷ (۶۵)، ۱۳۵-۱۵۷.
- <https://doi.org/10.22054/wph.2021.52038.1849>
- وحدتی دانشمند، ع.، باقری نوع پرست، خ.، و ایروانی، ش. (۱۳۹۸). داستان، هویت دینی و تربیت دینی: تحلیلی براساس هرمنوتیک روایی پل ریکور. *فلسفه تربیت*، ۴ (۱)، ۱۳۷-۱۵۹.
- <https://sid.ir/paper/264975/fa>
- حسن‌پور، ع.، و حیدری، ا. (۱۴۰۳). پدیدارشناسی ناظر به دیگری از دیدگاه دلیل دنت: نقد دنت بر پدیدارشناسی هوسرل. *متافیزیک*، ۱۶ (۳۸)، ۱۱۹-۱۰۱.
- <https://doi.org/10.22108/mp.2024.139965.1527>
- حیدری، م. (۱۳۹۸). توالی در روایت؛ بسط مدل پل ریکور برای روایت. *پژوهش در هنر و علوم انسانی*، ۴ (۱۵)، ۱-۱۰.
- Booth, W. C. (1988). *The company we keep: An ethics of fiction*. University of California Press.
- Dauenhauer, B. P. (1999). *Paul Ricoeur: The promise and risk of politics*. Rowman & Littlefield Publishers.
- Dennett, D. C. (1991). *Consciousness explained*. Little, Brown and Company.
- Dennett, D. C. (1992). The self as a center of narrative gravity. In F. S. Kessel, P. M. Cole, & D. L. Johnson (Eds.), *Self and consciousness: Multiple perspectives* (pp. 103–118). Lawrence Erlbaum Associates.
- Descartes, R. (2017). *Meditations on first philosophy: With selections from the objections and replies* (J. Cottingham, Ed. & Trans.). Cambridge University Press. (Original work published 1641)
- Ford, A. K. (2012). *The self in the mirror of the Scriptures: The hermeneutics and ethics of Paul Ricoeur* (Doctoral dissertation, University of Nottingham).
- Forstrom, K. J. S. (2010). *John Locke and personal identity: Immortality and bodily resurrection in 17th-century philosophy*. Continuum.

- Heidegger, M. (1997). *Being and time* (J. Stambaugh, Trans.). State University of New York Press. (Original work published 1927)
- Heidegger, M. (1977). *The question concerning technology and other essays* (W. Lovitt, Trans., pp. 3–35). Harper & Row. (Original work published 1954)
- Husserl, E. (2012). *Ideas: General introduction to pure phenomenology* (W. R. B. Gibson, Trans.; D. Moran, Foreword). Routledge. (Original work published 1913)
- Locke, J. (2008). *An essay concerning human understanding* (P. Phemister, Ed.). Oxford University Press. (Original work published 1690)
- MacIntyre, A. (1981). *After virtue: A study in moral theory*. University of Notre Dame Press.
- McAdams, D. P. (1993). *The stories we live by: Personal myths and the making of the self*. Guilford Press.
- McCarthy, T. (2007). *The ethics of the self: Paul Ricoeur and the narrative identity*. In M. Gibbs, J. Lawler, & N. Magyar (Eds.), *Postsecular philosophy: Between philosophy and theology* (pp. 55–65). London, UK: Routledge.
- Miller, J. H. (1992). *Ariadne's thread: Story lines*. Yale University Press.
- Murdoch, I. (1977). *The fire and the sun: Why Plato banished the artists*. Oxford University Press.
- Murdoch, I. (1978). *The sea, the sea*. Chatto & Windus.
- Newton, A. Z. (1994). *Narrative ethics: The construction of self in twentieth-century fiction*. Harvard University Press.
- Nussbaum, M. C. (1990). *Love's knowledge: Essays on philosophy and literature*. Oxford University Press.
- Pellauer, D. (2007). *Ricoeur: A guide for the perplexed*. Continuum.
- Ricoeur, P. (1983). *Temps et récit: Vol. 1. Le temps de la parole et de la lecture*. Éditions du Seuil.
- Ricoeur, P. (1984). *Temps et récit: Vol. 2. La configuration dans le récit de fiction*. Éditions du Seuil.
- Ricoeur, P. (1985). *Temps et récit: Vol. 3. Le temps raconté*. Éditions du Seuil.
- Ricoeur, P. (1990). *Soi-même comme un autre [Oneself as another]*. Seuil.
- Rorty, R. (1989). *Contingency, irony, and solidarity*. Cambridge University Press.
- Schacter, D. L. (1996). *Searching for memory: The brain, the mind, and the past*. Basic Books.
- Taylor, C. (1989). *Sources of the self: The making of the modern identity*. Harvard University Press.
- Zawidzki, T. W. (2007). *Dennett*. Oneworld Publications.

References [In Persian]

- Hassanzadeh, A., & Heidari, A. (2024). Phenomenology oriented toward the other from Daniel Dennett's perspective: A critique of Dennett on Husserl's phenomenology. *Metaphysics*, 16(38), 101–119. <https://doi.org/10.22108/mph.2024.139965.1527> [In Persian]
- Heidari, M. (2019). Sequence in narrative: Expanding Paul Ricoeur's model for narrative. *Research in Arts and Humanities*, 4(15), 1–10. [In Persian]
- Heidari, M., & Seyedi, M. (2016). Heidegger's critique of the concept of the world in Descartes' philosophy. *Philosophical-Theological Research*, 18(2), 39–60. <https://doi.org/10.22091/pfk.2016.796> [In Persian]
- Kowkab, S. (2012). Husserl's phenomenological constitution: intersubjectivity: truth and objectivity. *Philosophy*, 10(2), 69–86. <https://doi.org/10.22059/jop.2012.35881> [In Persian]
- Kazemi, A., Abedi Sarasia, A., & Elmi Sola, M. (2022). Criteria for understanding according to Paul Ricoeur and the feasibility of applying them to religious texts. *Studies in Contemporary Muslim Thought*, 8(16), 83–108. [In Persian]
- Khosravi, M. H., & Alia, M. (2017). Paul Ricoeur's reading of mimesis. *Kimia-ye-Honar*, 6(24), 7–21. [In Persian]
- Mazyar, A., & Ghiassi, N. (2021). The function of imagination in constructing and understanding reality in Paul Ricoeur's hermeneutics. *Wisdom and Philosophy*, 17(65), 135–157. <https://doi.org/10.22054/wph.2021.52038.1849> [In Persian]
- Rabbani Golpayegani, A. (2002). Edmund Husserl's phenomenology and hermeneutics. *Islamic Theology*, 2(42), 22–41. [In Persian]
- Tavakoli Shandiz, A. (2019). *Paul Ricoeur, narrative, and ethics*. Booy-e Kaghaz Publishing. [In Persian]
- Tavakoli Shandiz, A., Eslami Ardekani, S. H., & Fazeli, S. A. (2019). Examining the relationship between ethics and narrative with an emphasis on Paul Ricoeur's views. *Philosophical Reflections*, 9(23), 355–385. <https://doi.org/10.30470/phm.2019.100431.1546> [In Persian]
- Vahdati Daneshmand, A., Bagheri Noaparast, Kh., & Iravani, Sh. (2019). Story, religious identity, and religious education: An analysis based on Paul Ricoeur's narrative hermeneutics. *Philosophy of Education*, 4(1), 137–159. <https://sid.ir/paper/264975/en> [In Persian]